

НАРЕДБА № 7 от 28.09.2017 г. за съдебните заседатели

Издадена от Висшия съдебен съвет, обн., ДВ, бр. 81 от 10.10.2017 г., в сила от 10.10.2017 г., изм. и доп., бр. 78 от 30.09.2022 г.

Раздел I Общи положения

Чл. 1. (Доп. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) С тази наредба се уреждат условията и редът, по които се определя броят на съдебните заседатели, както и резервните съдебни заседатели за всеки съд, етичните правила за поведение и организационни въпроси, свързани с дейността на съдебните заседатели, включително процедурата по встъпване на съдебните заседатели, редът за извършване на подбор на съдебни заседатели за всяко дело, редът за призоваване и участие в съдебни заседания, редът за изплащане на възнагражденията на съдебните заседатели, както и размерът на подлежащите на възстановяване разходи.

Чл. 2. (1) Съдебните заседатели участват в състава на съда, който разглежда дела като първа инстанция, в случаите и по реда, предвидени в Наказателно-процесуалния кодекс.

(2) Съдебните заседатели имат равен глас, права и задължения със съдиите от състава без изрично предвидените за съдията докладчик и за председателя на състава.

(3) (Отм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**).

Чл. 3. (Отм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**).

Чл. 4. (Отм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**).

Чл. 5. Държавата защитава съдебните заседатели и ги обезщетява за вреди, които са им причинени при или по повод изпълнението на техните функции.

Чл. 6. Съдебните заседатели могат да образуват и да членуват в организации, които защитават правата и интересите им във връзка с това им качество.

Раздел II Определяне на броя на съдебните заседатели за всеки съд

Чл. 7. (1) (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Броят на съдебните заседатели за районен, окръжен и военен съд се определя на общо събрание на съдиите от съответния им по-горен по степен съд не по-късно от 8 месеца преди изтичане на мандата на действащите съдебни заседатели.

(2) При определяне броя на съдебните заседатели се вземат предвид броят на делата, които всеки първоинстанционен съд е разгледал в предходната година със съдебни заседатели, и становището на председателя на съответния съд за тенденциите на увеличение или намаление на тези дела за целия изтичащ мандат на съдебните заседатели.

(3) При изготвяне на становището по ал. 2 административните ръководители вземат предвид и други фактори, свързани със специфични за всеки съд обстоятелства, демографски и икономически показатели за съдебния район, статистически данни и

изследвания за факторите, обуславящи престъпността, които могат да обусловят очаквана промяна в броя и тежестта на делата, които ще се разглеждат през следващия период със съдебни заседатели.

(4) (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Броят на съдебните заседатели трябва да бъде съобразен с вероятността мандатът на част от тях да бъде предсрочно прекратен.

(5) (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Съдебни заседатели се избират от всички общини, намиращи се на територията на съдебния район на съда, за който се прави изборът. По своя преценка общите събрания на съдиите могат да определят и съотношение между броя на съдебните заседатели от различните общини.

(6) Справката за броя на делата и становището по ал. 2 се изготвят и представят на съответния по-горен съд в срок не по-късно от 9 месеца преди изтичане на мандата на съдебните заседатели.

Чл. 7а. (Нов – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) (1) Кандидатите за съдебни заседатели, които отговарят на изискванията на ЗСВ, подават в общинския съвет, който се намира в съдебния район на съответния съд, заявление по образец съгласно приложение № 1, към което прилагат необходимите за участие в процедурата по подбор документи.

(2) Общинският съвет изслушва отговарящите на изискванията кандидати, като провежда събеседване с тях, спазвайки насоките, предвидени в Методически указания за провеждане на събеседване с кандидатите за съдебни заседатели, приети от Пленума на Висшия съдебен съвет.

(3) Общинският съвет изготвя списък на одобрени кандидати за съдебни заседатели по реда и при условията, предвидени в Закона за съдебната власт.

Чл. 8. (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) (1) В едномесечен срок от получаване на списъка с одобрени кандидати комисията по чл. 68д, ал. 1 от ЗСВ извършва проверка на проведения от общинския съвет подбор по предвидения в ЗСВ ред.

(2) Съдебните заседатели за всеки районен и окръжен съд се избират от общо събрание на съдиите от съответния им по-горен съд – окръжен или апелативен съд, от списъка с кандидати, предоставен им от общинския съвет.

(3) Когато комисията по чл. 68д, ал. 1 от ЗСВ установи, че предложените от общинските съвети кандидати са по-малко от 50 на сто от определения по реда на ЗСВ брой, председателят на съответния окръжен или апелативен съд изпраща искане до общинските съвети за попълване на списъка на кандидатите за съдебни заседатели в срок до един месец от постъпване на искането. По същия начин се процедира, когато се установи, че броят на лицата, включени в списъка и притежаващи квалификация в областта на педагогиката, психологията и социалните дейности, е под 10 на сто от всички лица в списъка.

Чл. 9. Изборът на съдебни заседатели се извършва не по-късно от един месец преди изтичане на мандата на действащите съдебни заседатели.

Раздел III

Встъпване на съдебните заседатели

Чл. 10. (1) Председателят на съответния първоинстанционен съд насрочва общо събрание на съдиите за полагане на клетва от избраните съдебни заседатели за последния работен ден от мандата на действащите съдебни заседатели.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Датата на изтичане на мандата на действащите съдебни заседатели трябва да бъде обявена от съответния общински съвет при откриване на процедурата за набиране на кандидати за съдебни заседатели.

(3) Уведомяването и призоваването на избраните съдебни заседатели за насроченото общо събрание за полагане на клетва трябва да е извършено поне две седмици преди датата на провеждането му.

Чл. 11. Всеки избран съдебен заседател полага следната клетва: "Заклевам се в името на народа да прилагам точно Конституцията и законите на Република България, да изпълнявам задълженията си по съвест и вътрешно убеждение, да бъда безпристрастен, обективен и справедлив, да допринасям за издигане престижа на съдебната власт, да пазя тайната на съвещанието, като винаги помня, че за всичко отговарям пред закона. Заклех се!".

Чл. 12. (1) (Предишен текст на чл. 12 – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) В деня на полагане на клетвата председателят на съответния съд дава първоначални разяснения за статута, правата и задълженията на съдебните заседатели.

(2) (Нова – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) При встъпване съдебните заседатели попълват декларация за конфликт на интереси по образец съгласно приложение № 2. Съдебните заседатели попълват такава декларация и в края на мандата си, както и при промяна в декларираните обстоятелства за времето, в което упражняват функциите си.

(3) (Нова – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Всеки съдебен заседател посочва в писмен вид точен адрес, месторабота, телефон и имейл, на които може да бъде намиран. При промяна на тези данни съдебният заседател е длъжен незабавно да уведоми съда писмено.

Чл. 12а. (Нов – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) (1) Съдебен заседател с неизтекъл мандат в един съд, избран за съдебен заседател в друг съд, е длъжен преди полагане на клетвата като новоизбран съдебен заседател да подаде молба за освобождаване от функцията си в първия съд.

(2) Ако разглеждането на делата, в които участва съдебният заседател, продължи след подаване на молбата по ал. 1, участието му по съответните дела продължава до тяхното приключване в съответната съдебна инстанция.

Чл. 13. (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Мандатът на съдебните заседатели започва да тече от датата на полагане на клетвата.

Чл. 14. (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) (1) Избраните и положили клетва съдебни заседатели се вписват в единен Електронен регистър на съдебните заседатели, който се създава и води от Висшия съдебен съвет.

(2) Електронният регистър на съдебните заседатели съдържа информация за всички съдебни заседатели на територията на Република България, техните специалности, мандат, за който са избрани, и участие в дела.

(3) Електронният регистър на съдебните заседатели се състои от публична и непублична част.

(4) Условията и редът за водене на Електронния регистър на съдебните заседатели се определят с правила на Пленума на Висшия съдебен съвет.

Раздел IV

Подбор на съдебни заседатели за всяко дело

Чл. 15. (1) За всяко дело се определят основни и резервни съдебни заседатели на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение.

(2) Подборът на основни и резервни съдебни заседатели се извършва от служител/и на съда, изрично определен/и за това от председателя на съда.

(3) С разпореждането за насрочване на делото съдията докладчик определя необходимостта от резервни съдебни заседатели, както и от педагози, психолози и специалисти по социални дейности.

Чл. 16. (1) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 78 от 2022 г.) Случайният подбор на основни и резервни съдебни заседатели се осъществява чрез единната информационна система на съдилищата (ЕИСС), а при необходимост чрез съществуващите електронни деловодни системи и модули.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 78 от 2022 г.) В подбора участват всички съдебни заседатели, които не са заявили писмен отказ от участие в съдебни заседания, не са депозирали своевременно писмено заявление за отсъствие по различни причини в даден период, както и тези, които нямат насрочени съдебни заседания за същия ден, разглеждането на които се извършва изцяло или отчасти във времето, за което се прави изборът.

(3) (Изм. – ДВ, бр. 78 от 2022 г.) Всеки съдебен заседател може предварително, в писмен вид, да уведоми администрацията на съответния съд в кои времеви периоди или часове през деня има обективни пречки за участие в работата на съда с цел по-добра организация и планиране на работата.

(4) За проведения случаен подбор се разпечатва протокол, който се прилага към съответното дело.

(5) (Нова – ДВ, бр. 78 от 2022 г.) При недостиг на съдебни заседатели в някой съд от района на окръжния съд, в рамките на който съдебен заседател е избран да изпълнява функциите си, последният може да бъде командирован с негово съгласие за участие в определени дела в друг съд от същия район при спазване разпоредбите на ЗСВ.

Чл. 17. (1) За участие в съдебния състав се призовават основните съдебни заседатели, а резервните – съобразно правилата на НПК и разпореждането на съдията докладчик.

(2) Повторен подбор на съдебен заседател се извършва чрез системата за случайно разпределение в хипотезите, предвидени за съдиите, уредени от закона, Единната методика за приложението на принципа за случайно разпределение на делата и вътрешните правила на съответния съд, оповестени на интернет страницата му.

Раздел V

Участие в съдебни заседания

Чл. 18. Призоваването на съдебни заседатели за съдебни заседания може да става по телефона или по електронен път, като това се отбелязва в делото. Съдебните заседатели могат да бъдат призовавани и по реда на НПК, предвиден за страните, ако съдията докладчик намери този начин за подходящ.

Чл. 19. (1) На съдебния заседател трябва да се даде възможност да се запознае с делото преди съдебното заседание.

(2) Администрацията на съда е длъжна да осигури време и място в съдебната сграда за изпълнение функциите на съдебните заседатели. Не се разрешава изнасяне на делата или на материали от тях извън сградата на съда.

Чл. 20. (1) Съдебният заседател уведомява своевременно председателя на съдебния състав при невъзможност да се яви в насрочено съдебно заседание.

(2) Повторен подбор се извършва само в случаите, посочени в чл. 17, ал. 2.

Чл. 21. (1) Съдебният заседател участва в съдебни заседания в прилично, съответстващо на общоприетите разбирания, облекло, изключващо натрапването на

принадлежност към етническа, религиозна или културна общност или индивидуални предпочитания, съществено отклоняващи се от общоприетите.

(2) Съдебните заседатели във военните съдилища, които са униформени, участват в съдебното заседание със съответната униформа.

Чл. 22. Съдебните заседатели упражняват правата си и изпълняват задълженията си съобразно установеното в Наказателно-процесуалния кодекс в зависимост от вида заседание, в което участват.

Раздел VI

Етични принципи и правила за поведение на съдебните заседатели

Чл. 23. (Изм. – ДВ, бр. 78 от 2022 г.) (1) Настоящите принципи и правила на поведение имат за цел да определят етичните изисквания в поведението на съдебните заседатели и да ангажират моралния им дълг, като по този начин повишат общественото доверие в съдебната власт и издигнат нейния престиж.

(2) Етичните принципи и правилата, произтичащи от тях, очертават стандартите за поведение на съдебните заседатели при изпълнение на служебните, обществените и гражданските им задължения, които те трябва да възприемат и спазват.

(3) Настоящите етични принципи и правила за поведение са задължителни за всички съдебни заседатели, като неспазването им е основание за предсрочно освобождаване от изпълняваната длъжност на основание чл. 71, ал. 1, т. 5 от ЗСВ.

(4) Съдебните заседатели спазват следните етични принципи и правила за поведение:

1. социална отговорност:

а) изпълнението на функциите на съдебен заседател е граждански дълг, осъществяването на който способства за повишаване на доверието в съдебната власт;

б) съдебните заседатели участват активно в съдебния процес;

2. законност: съдебните заседатели са длъжни да спазват и прилагат Конституцията и законите на Република България; те осъществяват дейността си, като спазват правата и основните свободи на гражданите;

3. независимост и обективност:

а) съдебните заседатели действат по съвест и убеждение, основано на обективно, всестранно и пълно изследване на всички факти и обстоятелства по делото;

б) съдебните заседатели изпълняват функциите си свободно от социални, икономически, политически и всякакви други преки или косвени влияния, като не се поддават на натиск, заплахи или стимули, независимо от техния източник;

4. безпристрастност:

а) съдебните заседатели се ръководят от презумпцията, че обвиненото лице се счита за невинно до завършване на наказателното производство с влязла в сила присъда;

б) съдебните заседатели изпълняват функциите си без разграничение на личността, като не допускат поведение, което може да се възприеме, като привилегироване, предразположеност, предубеденост или предразсъдък, основани на пол, полова идентичност, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна;

в) съдебните заседатели не допускат контакти и създаване на лични отношения със страните по делото, които биха породили основателни съмнения относно тяхната безпристрастност;

г) съдебните заседатели се въздържат от носене на политически, идеологически или религиозни символи или сравними атрибути, които биха могли да доведат до съмнения относно тяхната обективност и безпристрастност;

5. справедливост: съдебните заседатели са представители на обществото в съдебния процес и като такива са длъжни да се грижат за постановяване на справедливи съдебни актове;

6. компетентност:

а) съдебните заседатели трябва да притежават основни познания по отношение на използваната правна терминология и реда, по който се извършва наказателното производство;

б) съдебните заседатели са длъжни да познават и спазват своите права и задължения, регламентирани в Конституцията, Закона за съдебната власт, Наказателно-процесуалния кодекс, настоящата наредба и други нормативни актове, както и във вътрешните правила на съответните съдилища;

в) съдебните заседатели преминават първоначално и последващи обучения за поддържане и повишаване нивото на квалификацията им;

7. комуникативни и социални умения:

а) при изпълнение на функциите си съдебните заседатели проявяват толерантност и се отнасят с уважение към участниците в процеса и към съдебните служители, като зачитат правата и достойнството на личността;

б) съдебните заседатели общуват открито и показват търпение при изслушването на различни аргументи, мнения и гледни точки от останалите членове на съдебния състав;

в) съдебните заседатели аргументират изразената от тях позиция по подходящ и разбираем начин;

г) в конфликтни ситуации съдебните заседатели контролират емоциите си и не реагират прибързано и необмислено;

8. достойно поведение:

а) съдебните заседатели следват поведение и поддържат подходящ външен вид, допринасящи за престижа на съдебната власт;

б) съдебните заседатели не могат да използват престижа на тази си длъжност за защита на лични и на свои близки интереси при упражняване на гражданските си права;

в) съдебните заседатели проявяват необходимата сдържаност, като не допускат извършване на действия и постъпки, които са в разрез с добрите нрави и утвърдените в обществото разбирания за благоприличие;

г) с личното си поведение съдебните заседатели дават пример за висок морал и почтеност;

9. конфиденциалност:

а) съдебните заседатели са длъжни да опазват тайната на съвещанието;

б) съдебните заседатели са длъжни да пазят държавната, служебната и личната тайна, станала им известна при и по повод осъществяване на техните правомощия;

в) съдебните заседатели нямат право да изразяват предварително становище по делата на съда, в който са избрани.

Раздел VII Възнаграждение

Чл. 24. (1) За времето, в което съдебните заседатели изпълняват функциите си и задълженията, свързани с тях, им се заплаща възнаграждение от бюджета на съдебната власт.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Възнаграждение се дължи за участие в открити и закрити съдебни заседания, в т.ч. и при отлагане на заседанието, за участие в тайно съвещание за постановяване на присъда и за извършване на други дейности, свързани с упражняване на функциите им и свързаните с тях задължения, за които не се съставя протокол.

Чл. 25. (1) (Изм. и доп. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Възнаграждението по чл. 24 се определя почасово, включително и за започнат час, на база дневно възнаграждение в размер, определен в ЗСВ. Броят часове, за които се дължи заплащане не се ограничава от осемчасовия работен ден.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) За съдебни заседания, продължителността на които се означава с начален и краен час в съдебния протокол, възнаграждението се определя от часа, за който съдебното заседание е насрочено, до отразения в протокола час на неговото приключване, в размерите по ал. 1.

(3) (Доп. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) За участие в други дейности, за които не се съставя протокол, времето на заетост на съдебните заседатели се определя от председателя на съдебния състав, но не повече от 4 часа за дело и се отразява писмено по подходящ начин.

Чл. 26. (1) За изчисляване на общото дневно и месечно възнаграждение за участието на съдебен заседател във всяко съдебно заседание или друга дейност се изготвя съответен документ съобразно правилата за документооборота в съответния съд със съответното копие за съдебния заседател.

(2) (Изм. и доп. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Възнаграждението се изчислява от счетоводството на съда и се изплаща ежемесечно за всички отработени за съответния месец часове.

Чл. 27. (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) (1) На съдебните заседатели се възстановяват разходите за транспорт и настаняване, които са направили във връзка с участието им в съдебни заседания, както и при изпълнение на други техни задължения, свързани с упражняването на функциите им на съдебни заседатели.

(2) На възстановяване подлежат разходите за ползване на обществен транспорт, включително и при командироване, съгласно определения в ЗСВ ред, които съдебните заседатели са направили за пътуване от местоживеенето или местоработата им до сградата на съда и обратно.

(3) По изключение, когато обстоятелствата го изискват, на съдебните заседатели се възстановяват разходите за гориво, направени във връзка с използване на моторно превозно средство по правила, възприети за изплащане на пътни разходи в съответния съд.

(4) На съдебните заседатели, които живеят извън населеното място на съда, в който упражняват функциите си, при необходимост от нощуване, се възстановяват разходи за настаняване, по посочения в раздел V от Наредбата за командировките в страната ред.

(5) Възстановяването на разходите по предходните алинеи се извършва след представяне на съответните разходооправдателни документи.

Раздел VIII

Други организационни въпроси

Чл. 28. (1) По всяко време след полагане на клетвата съдебните заседатели от един съдебен район могат да изберат съвет на съдебните заседатели.

(2) Съветът на съдебните заседатели осъществява връзка с административното ръководство на съда по организацията на работата на съдебните заседатели и съдейства за доброто взаимодействие между съдиите и съдебните заседатели.

Чл. 29. Съдебните заседатели поставят въпросите си към ръководството на съда пряко или чрез съвета на съдебните заседатели.

Чл. 30. (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) (1) В тримесечен срок от полагане на клетвата съдебният администратор или административният секретар на съответния съд и Националният институт на правосъдието организират и провеждат задължително начално обучение на съдебните заседатели, които встъпват в първи мандат, по учебна програма, приета от Управителния съвет на Националния институт на правосъдието по реда на чл. 257 ЗСВ.

(2) За поддържане и повишаване на квалификацията си съдебните заседатели са длъжни да участват в поне едно текущо обучение за периода на техния мандат.

(3) Организирането и провеждането на обученията по ал. 1 и 2 се извършва от съответните съдилища в сътрудничество със съветите на съдебните заседатели и Националния институт на правосъдието.

(4) Обученията на съдебните заседатели се финансират от бюджета на Националния институт на правосъдието, от програми и проекти.

(5) Разходите за зала, размножаване на учебни материали и други присъщи организационни разходи са за сметка на бюджета на съответния съд.

Чл. 31. (1) (Предишен текст на чл. 31, изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Легитимирането на съдебните заседатели при влизане в сградата на съда и при участие в съдебни заседания се осъществява чрез служебна карта, издадена от административния ръководител на съда, в който са избрани.

(2) (Нова – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Съдебните заседатели връщат служебната си карта на административния секретар при изтичане на мандата им или при предсрочното им освобождаване от длъжност.

Чл. 32. (1) Председателят на съответния съд предоставя на всеки съдебен заседател препис-извлечение от протокола на общото събрание на съдиите за избора му и за полагане на клетвата.

(2) Администрацията на съда е длъжна да осигури при необходимост на съдебния заседател документ за участието му в съдебните заседания предварително и след провеждането им с цел осигуряване на информация пред работодателя на съдебния заседател или пред други органи и лица.

Чл. 33. (1) (Доп. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) За предсрочно прекратяване на мандата на съдебен заседател на основание чл. 71, ал. 1, т. 1, 4 и 7 от Закона за съдебната власт съдебният заседател подава изрично писмено изявление до председателя на съда, в което посочва съответните обстоятелства. Въз основа на изявлението съдебният заседател се изключва от системата за случайно разпределение на делата.

(2) (Изм. – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Решението за предсрочно прекратяване на мандата се взема от общото събрание на съдиите по определения в ЗСВ ред.

Чл. 34. (Нов – ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**) Пленумът на Висшия съдебен съвет приема Единни правила за организацията на работата на съдебните заседатели.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Тази наредба се издава на основание чл. 75а от Закона за съдебната власт и е приета от Пленума на ВСС с протокол № 29 от 28.09.2017 г.

§ 2. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

към Наредбата за изменение и допълнение на
Наредба № 7 от 28.09.2017 г. за съдебните заседатели
(ДВ, **бр. 78 от 2022 г.**)

§ 22. Разпоредбите на § 5 в частта чл. 7а, ал. 1 и 2 и § 6 в частта чл. 8, ал. 1 и 3 не се прилагат по отношение на започналите, но неприключили до влизане в сила на тази наредба процедури за избор на съдебни заседатели, като те се довършват по досегашните условия и ред.

§ 23. Декларацията за конфликт на интереси по § 8, т. 2 се попълва и от съдебни заседатели, избрани преди влизането в сила на тази наредба, в срок до един месец от влизане в сила на наредбата.